

Posudek oponenta na diplomovou práci Bc. Kateřiny Sládkové Indonesistika na FF UK. Dějiny oboru

Dějiny indonesistiky na FF UK považují za velmi důležité a aktuální téma, které otvírá široké pole otázek spjatých s dnes velmi diskutovanou problematikou tzv. malých oborů včetně uplatnitelnosti absolventů těchto oborů v kontextu dynamicky se proměňující společenské situace. Právě indonesistika v období padesátých až sedmdesátých let představuje v tomto ohledu velmi zajímavý příklad, právě kvůli prudkým změnám československo-indonéských vztahů daných razantně se měnící politickou situací v Indonésii. Autorka se soustředila na perspektivu aktérů (ale snažila se zohlednit jak institucionální rámec, tak i politicko-společenský kontext) si za cíl klade jednak výzkum zakládajících osobností s akcentem na otázku, co je dovedlo k atypickému, „exotickému“ oboru, ale také se snaží řešit otázku, jakou roli při etablování oboru hrála myšlenka vývozu marxisticko-leninské ideologie do Indonésie. Rovněž se chce věnovat důvodům, které vedly v první polovině sedmdesátých let k zastavení přijímání studentů do tohoto oboru.

Autorka se po obecnějším uvedení do tématu s exkurzem do československo-indonéských vztahů a s načrtnutým vývojem indonesistiky od naprostých počátků až po éru normalizace zaměřila především na biogramy klíčových osobností jednotlivých generací českých indonesistů (rozlišuje zakladatelskou generaci, období 1964-1969 a éru stagnace oboru 1968-1973), ale zároveň sledovala i osudy absolventů oboru, včetně těch, kteří se posléze věnovali jinému oboru. Tento přehled pak doplnila orálně historickými interview s žijícími předními reprezentanty oboru u nás. Bohužel se ale při své práci musela potýkat ještě s dozvuky covidové epidemie a se špatným zdravotním stavem některých narátorů. Vzhledem k velikosti oboru se jí tak podařilo natočit rozhovory pouze s čtyřmi narátory. Ve dvou případech se jednalo o dva rozhovory, u zbývajících se jednalo pouze o jediný rozhovor.

Za velmi pozitivní považují skutečnost, že autorka také využila archivní prameny a zajímala se i o pěstování indonesistiky v dalších výzkumných institucích, především v Orientálním ústavu ČSAV.

V teoreticko-metodologické části se autorka se koncentrovala na problémy spojené s využitím orální historie v prostředí intelektuálních elit, i když zde bych upozornil, že prakticky nereflektovala výzkumy prováděné v MÚA AV ČR respektive předtím v Archivu AV ČR (J. Schwippel, M. Josefovičová), které se tohoto problému výrazně dotkly. Domnívám se také, že by bylo zajímavé výrazněji diskutovat samotný pojem intelektuální elity ve vztahu k termínu akademická komunita či akademické pole, využívaným v bourdieuovsly zaměřených habituálních výzkumech (autorka reflektuje např. takto orientovanou publikaci Martin Franc a kol.: *Habitus českých vědců 1918-1968*). Za pozoruhodné a hodné další diskuse považují také autorčiny poznámky k post-pozitivistickému paradigmatu v orální historii. Tato část také obsahuje autorčinu analýzu průběhu jejich rozhovorů s indonesisty a interpretaci těchto rozhovorů. Zde se do centra její pozornosti dostává rodinné zázemí indonesistů, jejich cesty k indonesistice, okolnosti a obecně míra reflexe jejich vysokoškolského studia a konečně zamyšlení nad některými aspekty vývoje jejich kariér.

Práce obsahuje celou řadu velmi zajímavých postřehů a zároveň průkopnický mapuje dosud prakticky neprobádanou oblast. Je samozřejmé, že malá a značně různorodá skupinka indonesistů, prakticky neumožňuje žádné obecnější závěry a i odpovědi na klíčové otázky práce zůstávají poněkud rozpačité a nejasné. Přesto jim však nelze upřít mimořádnou zajímavost. Zároveň oceňuji, že se autorka zachovala s badatelskou poctivostí a nesnažila se zkonstruovat uměle nějaký jednotící příběh. Právě v tomto kontextu by byla dalším

důležitým krokem skrývajícím velký potenciál komparace s jinými podobnými obory. To by však bylo spíše tématem pro disertační práce.

Práce je psaná čtivě, značně úsporným stylem. Vznikla tak zajímavá a inspirativní mozaika, ale domnívám se, že autorka zbytečně řadu témat jen letmo nadhazuje, aniž by se do problému skutečně hlouběji ponořila. Důkladnější pohled by si jistě zasloužila samotná situace oboru, do něž byly vkládány v určitou dobu velké naděje, ale který po dramatické změně poměrů v Indonésii ztratil jakoukoliv podporu. Očekával jsem také hlubší zamyšlení (podložené archivními i dalšími prameny) nad očekávaným profilem absolventa indonesistiky v daném období, možná i v kontextu určitého napětí mezi lingvisticky orientovaným výzkumem a požadavkem zdůraznění tématu aktuálního politického a hospodářského vývoje a nejnovějších dějin, který se vyskytuje v celém orientalistickém bádání ve sledované oblasti. Možná bych přivítal i určitou sondu do reflexe Indonésie v československé společnosti se zohledněním úlohy, kterou přitom hráli portrétovaní indonesisté. Určité zklamání ve mně vyvolal portrét Zdeňka Zbořila, kde podle mého názoru chybí větší rozpracování jeho politologické činnosti, kvůli které se stal veřejně známou osobou.

Práce obsahuje sice drobné překlepy, stylistické poklesky a pochybení v citacích (např. Habitus českých vědců 1918-1968 jsem nenapsal sám, ale s kolektivem spoluautorů), ale v celkem zanedbatelném množství.

Celkově jde o kvalitní, inspirativní a průkopnické dílo, v němž autorka prokázala, že je schopná samostatné a kritické práce s prameny různého typu i schopnost zjištěné výsledky interpretovat. Vzhledem k někdy zbytečně jen letmo nahozeným tématu bych se však přikláněl spíše ke známce velmi dobře, i když při zvlášť zdařilé obhajobě by bylo možno zvážit i známku výborně.

V Praze 29. 8. 2024

Doc. PhDr. Martin Franc, Ph.D.